

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ שמיני, מבה"ח אייר, ה'תשכ"ט

י"ל לש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשע"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

התמים בן ציון שיחי

לרגל הכנסו לעול המצוות, כ"ו ניסן, ה'תשע"ה

ולזכות אָחיו ואחיותיו שיחיו

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ח ר' כתר'אל צבי וזוגתו מרת חנה שיחיו סודאק

ולזכות זקניהם

מרת פראדל שיחיו סודאק

הרה"ח ר' דוד ארי' וזוגתו מרת שרה גיטל שיחיו רימלער

אניש שבאה"ק ת"ו הזכות והחובה להקים שם יש[יבת] חב"ד לשם לתהלה ולתפארת, וכל סברא וקס"ד לנסוע למעבר לים וכו' – אין זה אלא תחבולות היצר ופתויו, היפך טובתם הם והיפך טובת עניני חב"ד בכלל באה"ק ת"ו, והרוחים שמשערים לעצמם, בעוה"ר ברוב הפעמים ככולם מדומים הם, וק"ל.

ויהי רצון שיתבונן בהנ"ל מתאים להמציאות, ואז ימצא האותיות המתאימות להחדיר השקפה זו האמורה לא רק בעצמו ולבנו שיחיו, אלא לכל נוער החב"די שהשפעתו מגעת לשם, ולכל לראש בתלמידי תו"ת דלוד, וכל יגיעה והשתדלות בזה כדאיות הן – בשים לב לרצון רבותינו נשיאינו הק' שתהי' ישיבת חב"ד באה"ק ת"ו כדבעי וק"ל.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ד

בי"ה. ד' אייר תשט"ו

ברוקלין

האברך ... שי"

שלום וברכה!

במענה על מכתבו המהיר מכ"ח ניסן, בו כותב עוד הפעם אודות מקום לימודו בקדש לקיץ הבע"ל. ולפלא ששואל שאלה אחת פעמים, לאחר שקבל המענה על שאלתו בפעם הראשונה – שהדבר תלוי בחוזק הרצון וההחלט בעצמו. והרי מובן שכשיש לאדם ספיקות וכו"כ טעמים לחיוב ולשלילה – הרי זה הוכחה שאין אצלו תוקף הרצון ועאכו"כ תוקף ההחלט.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים במקום המתאים ובאופן המתאים

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ח.מ.א. חדקוב

ד

מצילום האגרת.

©

Published and Copyright 2014 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5775 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הספרא בפרשת השבוע שקראנו בש"ק מברכין חודש אייר (שמיני ט, ו). ותהי ההתעוררות אליבא דנפשי, שבמילא תפעול פעולתה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ב

[רי"ח אייר, ה'תש"ל]

ויהא כהני"ל בשטמוי"צ בכמות ובאיכות גם יחד.

ובהיות עיקר עבוה"ק באופן דמשפיע ומקבל — יקוים בהמשפיעים והמקבלים — שי' — גם יחד הענין דחמש עשר — כפי שביארו אדמו"ר הצי"צ (יבמות בתחלתו) ד"יהי שם י"ה נתון ביניהם", גם יחד, ע"פ משני"ת באוה"ת ויקרא ע' רנה ואילך.
אזכיר עה"צ.

ג

בי"ה, אדר"ח אייר תשי"ז
ברוקלין

שלום וברכה!

... מ"ש אודות בנו ... שי', גם בזה ידועה השקפתי תקיפה, שעל בני

בדברי הספרא .. (שמיני ט, ו): ראה בארוכה שיחת ש"פ שמיני, מבה"ח אייר, ה'תש"כ (תו"מ התוועדויות חכ"ח — תש"כ ח"ב — ע' 81 ואילך). וראה גם אג"ק חי"ט אגרת ז'רעה. ובכ"מ.

ב

מענה לצאגו"ח (ני.), בקשר למלאות ט"ו שנה לייסודה*.
דחמש עשר .. שביארו אדמו"ר הצי"צ (יבמות בתחלתו): בחידושי על הש"ס, על דברי המשנה "חמש עשרה נשים כו".
גם יחד, ע"פ משנ"ת באוה"ת ויקרא ע' רנה ואילך: בביאור דברי הזהר (ח"ג נט, ב) "זמנא חדא הוה צריכא עלמא למטרא, אתו לקמי' דר"ש .. פתח ואמר (תהלים קלג, א) שיר המעלות הנה מה טוב גו' גם יחד".

ג

מהצתקה.

ידועה השקפתי תקיפה .. יש[נית] חב"ד לשם לתהלה ולתפארת: ראה גם אג"ק חי"ד אגרת ה'קו.

(* ראה אג"ק חי"א אגרת ג'תכט (תפארת שבתפארת תש"ו; להמשתתפים באסיפת היסוד של צעירי אגודת חב"ד אשר בניו יאָרק), ובהנסמן שם.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר הבעל"ט — הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ שמיני, מבה"ח אייר ה'תשכ"ט, הנחה בלתי מוגה (תדפיס מתורת מנחם — התוועדויות חנ"ו).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מ"אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

אסחה"פ, ה'תשע"ה,
שבעים שנה להסתלקות הילולא של כ"ק הרלוי"צ ז"ל
ברוקלין, נ"י.

בס"ד. שיחת ש"פ שמוני, מבה"ח אייר, ה'תשכ"ט.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. דובר כמ"פ שכאשר הקביעות היא באופן שיש ביום אחד כמה ענינים, אזי ישנם בכל ענין ב' ענינים: (א) הענין שלו כפי שהוא בפני עצמו, (ב) מה שנפעל ע"י הצירוף וההתאחדות עם שאר הענינים.

ונתבארה הראי' לכך שענין א' פועל בזולתו — שהרי מצינו ביוהכ"פ שמעלת היום פועלת (לא רק בנוגע לענינים המיוחדים ליום זה, אלא) גם על הקרבנות שבאים מצד ענינים אחרים, כמו התמידין ומוספי שבת שמקריבים בשאר ימי השנה, שביוהכ"פ נעשים גם הם באופן נעלה יותר מאשר בשאר ימות השנה.¹

ומזה מובן גם בנוגע לענין השבת, שפועל לא רק על הענינים שבאים מצד השבת, אלא גם על הענינים שהם מצד ימי השבוע, שגם הם נעשים באופן נעלה יותר מאשר בימות השבוע.

וע"ד שמצינו בנוגע לענין האכילה, כמ"ש הרמב"ם² ש"החכם ניכר .. במאכלו ובמשקו כו", והיינו, שאף שענין האכילה והשתי' ישנו גם אצל מי שאינו חכם, הנה אצל החכם הרי זה באופן אחר לגמרי.

ועד"ז בנוגע לאכילת שבת, שהיא בדרגא נעלית יותר מאכילת ימי החול, ובזה גופא — לא רק אכילה שמצד החיוב דשבת, אלא אפילו אכילה שאינה מצד החיוב דשבת (לאחרי שכבר אכל סעודת שבת), הרי היא בדרגא נעלית יותר מאשר אכילה בימות החול שמוכרחת מצד דין התורה, כמו מי שאחזו בולמוס רח"ל, שע"פ תורה ישנו חיוב להאכילו, ועד שאכילה זו דוחה כל הענינים שבתורה, ואעפ"כ, אכילת שבת, אפילו אם אינה מצד החיוב, הרי היא בדרגא נעלית יותר. וכמבואר בספר המצוות להצ"צ³, שאכילת שבת היא בבחינת "צדיק אוכל לשובע נפשו" (וענין זה הוא אצל כל אחד מישראל, יהי' מי שיהי'). ומזה מוכח שענין השבת פועל גם כל שאר הענינים שאינם מצד השבת.

(1) ראה זבחים צא, רע"א. וראה גם תו"מ

ה' דעות רפ"ה. (2)

כ"ד ס"ע 155 ואילך. חל"ד ע' 94 בשוה"ג. (3) מצות לא תבערו אש בסופה (דרמ"צ ע' 161. חל"ח ע' 77 הערה 76. חמ"ה ע' צ, א ואילך).

(4) משלי יג, כה. ועוד. 265.

הוספה

בי"ה, כ"ח ניסן תש"כ
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"מ [עוסק] בצ"צ כו'
מו"ה ... שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ה ניסן,

נסיעת זוגי תי' לחתונת אחי' שי', ובפרט שזה זמן נכון שלא התראתה עם הוריי שי' והמשפחה בכלל, נכונה היא. ויהי רצון שתהיי בשעה טובה ומוצלחת.

במ"ש אודות הרה"ח אי"א נוי"מ בעל מרץ ... שי' וזוגי תי' ... שנעשה רושם וכו',

מובנת הפליאה והתמימי הכי גדולה על אנ"ש שי' שב ... ו ... , אשר לאחר שבקשתי והפצרתי והרבתי כתבים על גודל הכרח הפצת המעינות בכל מקום שידם מגעת, נעשה בזה זעיר שם ועוד פחות מהאמור, [באמתלא שאין מה לעשות ואין מקום לעשות וכו' וכו'],

והנה בחסד עליון בא פלוני והראה באצבע על כמה וכמה מקומות שנמצאים בטבור העיר וידועים לכל, וגם התחיל לעשות בזה, וככתבו — כמעט איש לא סייע בידו בהנ"ל,

ותיכף לאחרי נסעו — הרי מובן לאנ"ש כדבר הפשוט שכיון שנסע הרי יציאתו מהעיר תעשה רושם [שכנראה הכוונה בזה, שלמרות שנמצאים אנ"ש בו במקום יותר מעשר שנים, הרי גם להבא ח"ו דעתם כהשיטה דשב ואל תעשה עדיף]. וקשה להאריך בדבר המצער ובפרט שכבר כתבתי כמה וכמה פעמים, וכנראה ללא כל תועלת.

ויהי"ר שיתבונן כל אחד ואחד מאנ"ש בהנ"ל ובפרט עפ"י המבואר בדברי

מצילום האגרת.

דשב ואל תעשה עדיף: עירובין ק, סע"א.

הלכות — חייב לקיים כו', בנוגע לעניני מדות טובות — עדיין אינו אוחו בזה. ועל זה נאמר בהתחלת המסכת "משה קיבל תורה וכו'" — שגם ענינים אלו הם חלק מהתורה, כמו כל עניני התורה.

וכל מה שקיבל משה — מסר ליהושע, "ויהושע לזקנים וכו'" עד ל"אנשי כנסת הגדולה", ועל ידם — לכל בני שבכל הדורות, צריך כל אחד מישראל לקיים את כל עניני התורה.

כג. (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א בהמשך למשנה "הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות":)

וכיון שכל מה שהקב"ה מצוה לישראל לעשות הוא עושה¹⁰¹ — מקיים גם הקב"ה הציווי "הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות",

וכמבואר בלקו"ת¹⁰² שהקב"ה "מראה פנים שוחקות לכולם ומקבל את כולם בסבר פנים יפות", ועד שממלא משאלות כל אחד ואחד בבני חיי ומזוני רויחי וכו',

וכן תהי' לנו.

ב. ובנוגע ליום הש"ק זה — יש בו כמה ענינים: (א) יום השבת שלאחרי חג הפסח. (ב) שבת שבו מברכים חודש אייר בכל עניני הברכה שאומרים בנוסח ד"ברכת החודש". (ג) שבת שבו קורין פרשת "ויהי ביום השמיני".

ולהעיר, שגם שני הענינים הראשונים, שהם תמיד ביחד (שבכל שנה מברכים חודש אייר בשבת שלאחרי חג הפסח) — הם שני ענינים שונים; ועאכו"כ בנוגע לקריאת פרשת שמיני, שבכמה שנים קורין אותה בזמן אחר — הרי זה בודאי ענין בפ"ע.

אמנם, עם היותם ג' ענינים שונים, הנה כשבאים ביום אחד, אזי מלבד ענינו של כל אחד מהם כפי שהוא בפני עצמו, ישנו גם הצירוף וההתאחדות עם שאר הענינים, כך, שבכל ענין ניתוסף מצד פעולת צירוף שאר הענינים.

ג. ובנוגע לסדר הדיבור אודות ענינים אלו — הנה:

בנוגע לב' הענינים הראשונים, מובן בפשטות שהדיבור צריך להיות לפי סדרם בזמן: לכל לראש — אודות השבת שלאחרי חג הפסח, ולאח"ז אודות שבת מברכים חודש אייר, שהרי חג הפסח קודם בזמן לחודש אייר, וקדימה בזמן ע"פ תורה מורה גם על הקדימה בענין ובמעלה;

ורק לאח"ז בא הענין דשבת פרשת שמיני — כי, הענין של שבת לאחרי פסח ושבת מברכים אייר הוא בכל שנה ושנה (תדיר), והקביעות בפרשת שמיני אינו בכל שנה ושנה (אינו תדיר), והרי "תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם"⁵, וכנ"ל שהקדימה היא גם בענין ובמעלה.

ד. יום השבת שלאחרי חג הפסח:

ידוע שביום השבת נעשית העלי' של כל ששת ימי השבוע, כמ"ש "ויכולו גו'" — שפירושו (לא רק מלשון גמר, אלא) גם מלשון כליון ותענוג⁷, כמ"ש⁸ "חמדת ימים אותו קראת", שהו"ע התענוג, ולכאורה היכן נקרא בשם זה? — אלא זהו מ"ש "ויכולו", שהו"ע התענוג⁹.

ומזה מובן, שהעלי' דשביעי של פסח ואחרון של פסח עד לבחי' התענוג (שהוא עיקר הענין), היא ביום הש"ק זה.

ואילך. כרך ג — תקח, א ואילך).

(8) תפלת העמידה דש"ק.

(9) ראה גם תו"מ חנ"ב ס"ע 227. וש"נ.

(5) ברכות נא, סע"ב. וש"נ.

(6) בראשית א, ב.

(7) ראה אוה"ת עה"פ (כרך א — מב, ב

(102) ראה לב, ב.

(101) שמור"ר פ"ל, ט.

ואע"פ שבגלוי לא רואים ביום הש"ק זה שום ענין ששייך לחג הפסח, לא בקידוש, לא בקריאת התורה, ולא בתפלת מוסף, וגם אין אומרים הלל (אפילו לא הלל שאינו גמור) — אעפ"כ אומרת התורה שהעלי' של כל ששת ימי השבוע, ובמילא גם הימים טובים שבהם, היא ביום השבת דוקא.

ואם הדברים אמורים בכל שבת שלאחרי יו"ט, עאכ"כ שכן הוא בשבת פרשת שמיני שלאחרי פסח, שיש לו שייכות מיוחדת לאחרון של פסח, להיותו יום השמיני של פסח.

וע"ד שמצינו בנוגע למספר שביעי — "כל השביעין חביבין"¹⁰ — שכל הענינים שהם במספר שביעי שווים בכך שהם חביבין, ומזה מובן שיש נקודה משותפת ביניהם. וכן הוא בנדו"ד, ששמיני (אחרון) של פסח ופרשת "ויהי ביום השמיני" קשורים זב"ז.

ומודגש יותר הקשר והשייכות ביניהם — ע"פ הביאורים בתורת החסידות בענין "ויהי ביום השמיני" ובענין אחרון של פסח:

בענין "ויהי ביום השמיני"¹¹ מבואר¹² שמעלת יום השמיני למילואים לגבי שבעת ימי המילואים היא בדוגמת מעלת כינור של ימות המשיח שיהי' של שמונה נימין לגבי כינור של ביהמ"ק שהי' של שבעת נימין¹³, והיינו, שיום השמיני למילואים קשור עם ימות המשיח.

ובזה מודגשת השייכות של פרשת שמיני ("ויהי ביום השמיני") עם שמיני של פסח — כידוע שאחרון של פסח קשור עם משיח, כמודגש בהפטרות היום שכולה בענינו של משיח, ועד שהסעודה המיוחדת שביום זה נקראת ע"י הבעש"ט בשם סעודת משיח¹⁴.

ולכן הרי זה הזמן המתאים לסיים את הענינים שדובר אודותם בהתוועדות דאחרון של פסח — שהרי נוסף לכך שהדיבור בעניני תורה בכלל הוא באופן שכמה שמדברים נשארים תמיד באמצע, כיון שהתורה היא בלי גבול, הנה בנדו"ד שהיתה גם הגבלת הזמן, בודאי נשארו כמה ענינים שלא נתבארו בהתוועדות דאחרון של פסח, ובוה גופא — לא רק ענינים ששאלו ועוררו אודותם, אלא גם ובעיקר ענינים שלא עוררו אודותם, שהם הרוב לגבי הענינים שעוררו אודותם.

(10) ויק"ר פכ"ט, יא.

(11) ריש פרשתנו.

(12) כלי יקר עה"פ. הובא ונת' באוה"ת

(13) ערכין יג, ב.

(14) ברשימה נוספת: ורבותינו נשיאנו

שלאחריו המשיכו זאת בחב"ד, באופן שכל היום יהי' קשור עם משיח.

בהתוועדות פ"ה (לעיל ע' ...). וש"נ.

(94) איוב כח, כא.

(95) לקו"ת שה"ש כז, סע"א (מעמק

המלך). וראה לקו"ת במדבר יח, ד ואילך.

(96) ב"ב עה, סע"א. וש"נ.

(97) תהלים צה, יו"ד.

שהי' ביכלתו לקבל, ולא את כל התורה כפי שהיא מצד עצמה — "נעלמה מעיני כל חי"⁹⁴, שעשועי המלך בעצמותו⁹⁵; וכיון שלקח רק מה שהי' ביכלתו לקבל, הנה גם לאח"ז הוצרך להוסיף וללמוד כו'.

אבל בנוגע למשה ויהושע — נאמר "משה .. מסרה ליהושע", שמסר ליהושע כל מה שקיבל.

משה הי' אמנם במדריגה נעלית הרבה יותר מיהושע, כמארז"ל⁹⁶ "פני משה כפני חמה", שאין בה שינויים, ואילו "פני יהושע כפני לבנה", שיש בה שינויים, שלפעמים היא בגדלות ולפעמים בקטנות, ולפעמים היא בהעלם לגמרי. וזהו שמשה הי' במשך הזמן במדבר יחד עם דור דעה ("ארבעים שנה אקוט בדור"⁹⁷), ואילו יהושע נכנס ל"ארץ נושבת" שבה יש שינויים כו'. וכמוכן גם מזה שמשה הוצרך להתפלל עבור יהושע "ש"ייה יושיעך מעצת מרגלים"⁹⁸, ולולי זאת הי' עלול להכשל ח"ו, כיון שמצד עצמו שייך בו שינויים כו'; אבל אעפ"כ, נהג משה טובת עינ⁹⁹ ומסר ליהושע כל מה שקיבל.

וזהו גם מה שמצינו בנוגע לסמיכת יהושע, ש"הקב"ה אמר לו (למשה) וסמכת את ירך, והוא עשה בשתי ידיו כו"¹⁰⁰ — דלכאורה תמוה: מדוע לא צוהו הקב"ה לסמכו בשתי ידיו, וממה-נפשך: אם יש ענין בכך, הי' הקב"ה צריך לצוות על זה, ואם אין ענין בכך, מדוע עשה זאת משה — אך הענין הוא, שיהושע מצד עצמו לא הי' ראוי להיסמך בשתי ידיו של משה, שהי' בדרגא נעלית הרבה יותר ממנו (כנ"ל), אלא שמשה הי' "טוב עינ", ולכן, אף שהי' נעלה הרבה יותר מיהושע, הנה בשעה שהשפיל את עצמו למדריגתו של יהושע, סמכו בשתי ידיו, כשם שמסר לו את כל מה שקיבל.

אלא מאי, כיצד יוכל יהושע לקבל זאת ("אוספראווען זיך מיט גאַנץ תורה") — הרי זה יהי' בכחו של משה.

כב. וזוהי ההוראה לכאו"א — שצריכים להתנהג באופן כזה.

וזהו גם הטעם שדוקא עניני מדות טובות כו' נאמרו במסכת שנקראת בשם "אבות" — כיון שיהודי יכול לטעון: בשלמא ענינים של

(98) סוטה לד, ב.

(99) ראה נדרים לח, א.

(100) פרש"י פינחס כז, כג. וראה סנהדרין

קה, ב ובפרש"י.

ויה"ר שתהי' העלי' בהצלחה רבה, ויתברכו בהצלחה בלימוד התורה בהתמדה ושקידה בהוספה על מה שהי' עד עתה, ובאופן של "שני אור", הן בנגלה והן בחסידות⁸⁴, ויהיו "נרות להאיר"⁸⁵ — להאיר את העולם, ועד לביאת משיח צדקנו, שנפעלת ע"י הפצת המעיינות חוצה, שאז קא אתי מר דא מלכא משיחא⁸⁶.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה שכל אחד מהתלמידים שחוזרים לאה"ק יאמר "לחיים"⁸⁷, וכן הורה להנהלת הישיבה לומר "לחיים"⁸⁸].

* * *

כ. בנוגע לפרקי אבות שמתחילים ללמוד בשבת שלאחר הפסח — נתעכב על ענין בפרק א' שמצינו בו דבר פלא השייך גם להאמור לעיל (סט"ז) בענין "וישמע משה (דברי אהרן) וייטב בעיניו":

הביאור במשנה⁸⁹: "שמאי אומר הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות", אף שהנהגתו היתה באופן הפכי בהנכרים שבאו להתגייר אצלו⁹⁰ — שלאחרי שאמר הלל "הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום .. אוהב את הבריות"⁹¹ כו", פעל גם על שמאי שיאמר "הוי מקבל את כל האדם (גם בני-נח) בסבר פנים יפות" (ע"ד ששמע משה מאהרן באופן ש"וייטב בעיניו", ועד שנעשה סברא שלו) — נכלל בשיחה המוגהת הנ"ל⁹².

כא. וענין זה קשור גם עם התחלת הפרק — "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע":

בביאור החילוק בין הלשונות "קיבל" ל"מסרה", איתא במפרשים⁹³, שהלשון "קיבל" מורה שזהו ענין שתלוי במקבל, והיינו, שמקבל רק לפי ערכו (ולא באופן שנותנים לו את הכל), משא"כ "מסרה" מורה שמוסרים לו את הכל.

ולכן נאמר "משה קיבל תורה מסיני" — כיון שמשנה לקח רק מה

(84) ראה תו"מ חנ"א ע' 460. וש"נ.

(85) ראה תו"מ ח"ד ריש ע' 228. וש"נ.

(86) אגה"ק דהבעש"ט (כש"ט בתחלתו. ובכ"מ).

(87) ואמר, שאלו שאשר ישנם פה יוציאו י"ח את אלו אשר אינם פה.

(88) ואמר לרש"ג: איר זאָלט האָבן פון זיי

אַ סאָך נחת.

(93) ראה מד"ש.

(92) לקו"ש ח"ז ע' 114 הערה 37.

(91) בריות בעלמא", היינו, שאין להם מעלה נוספת מלבד העובדה שנבראו ע"י הקב"ה (שבזה נכללים גם אינם-יהודים).

(90) כפי שמדייק רבינו הזקן בתניא פל"ב:

(89) פ"א מט"ו.

(88) פ"א מט"ו.

ה. המשך השקו"ט בגדר דין הסיבה, אם הוא פרט ותנאי במצות אכילת מצה ושתיית ד' כוסות, או מצוה כללית בפני עצמה: הראיות לכאן או לכאן¹⁵ — מדברי הגמרא¹⁶ "השמש שאכל כזית מצה כשהוא מיסב יצא", או ממ"ש בשו"ע אדה"ז¹⁷ ש"המיסב בכלל הסעודה הרי זה משובח ועושה מצוה מן המוכרח"¹⁸, והתיווך שהיא מצוה בפני עצמה וגם תנאי במצות אכילת מצה וכו' — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס¹⁹ בלקו"ש ח"א ע' 15 ואילך.

ו. וע"פ האמור שיש בהסיבה גם מצוה בפני עצמה, נמצא דין חדש — שגם מי שאין לו מצה ויין, רח"ל, ואין לו סעודה כלל לאכול, ה"ה מחוייב בהסיבה (ויאמר בשעה שמיסב שעושה זאת זכר להחירות דיצי"מ, או שמספיקה ההסיבה כשלעצמה ללא אמירה).

[והטעם שלא נזכר דין זה בשו"ע ובדברי האחרונים — י"ל בב' אופנים: (א) לפי שהאמת היא שהסיבה אינה מצוה בפ"ע, אלא רק תנאי במצות אכילת מצה כו', (ב) לפי שזהו דין פשוט כ"כ שאין צורך לפרשו, דכיון שתיקנו להסב להראות ענין החירות, הרי בודאי שגם מי שאין לו מה לאכול חייב להראות ענין החירות עכ"פ ע"י ההסיבה].

ואף שיש לומר שענין החירות שבהסיבה הוא רק כאשר מיסב לאכול, אבל הסיבה ללא אכילה היא שכיבה בעלמא, ואינו מורה על החירות — הנה לאמיתו של דבר גם הסיבה שלא בשעת אכילה מורה על חירות.

וראי' לדבר — ממ"ש בשו"ע²⁰ ש"תלמיד האוכל לפני רבו .. אינו רשאי להסב בפניו משום מורא וכבוד הרב", והיינו, שאין לתלמיד לנהוג

(17) שם סי"ד.

(18) ולהעיר, שרבותינו נשיאינו נהגו להסב רק באכילת מצה ושתיית ד' כוסות וכו', אבל לא בשאר הסעודה. ולכאורה הרי זה דבר פלא המעורר תמיהה: למה לא הסבו בכלל הסעודה, כדברי אדה"ז שוה"י "מצוה מן המוכרח"!? — ומה גם שהסיבה "לאו מילתא דטירחא היא" (ר"ן פסחים פ"י — כג, א (בדפי הרי"ף)); ומובן בפשטות שגם אם הי' בזה טירחא, היו רבותינו נשיאינו מטריחים את עצמם לקיים "מצוה מן המוכרח".

(19) בשילוב שיחת אחרון של פסח.

(20) שם סי"א.

(15) בענין זה נזכר גם (א) שהחייב דאכילת מצה הוא מדאורייתא, ואילו הסיבה היא מדרבנן*, (ב) ממ"ש בשו"ע אדה"ז (או"ח סתע"ב סט"ו) ש"יש אומרים שבזמן הזה אין צריך להסב כלל במדינות אלו" — ושקו"ט אם אפשר להוכיח מזה לא' הצדדים.

(16) פסחים קח, א.

(* דאף שדרשינן על ענין ההסיבה מ"ש "ויסב גו" (בשלח יג, יח. וראה שמו"ר פ"כ, יח. במדב"ר פ"א, ב) — עכצ"ל שאינו אלא רמז ואסמכתא, וכמובן גם מזה ש"ויסב" הי' ביום, ואילו מצות ההסיבה היא בלילה.

חירות בפני רבו. ולכאורה, בשלמא בנוגע לאכילת מצה שהו"ע של חירות, מובן שגם תלמיד בפני רבו חייב בזה, דכיון שזהו חיוב מדאורייתא, לא נעקר משום מורא וכבוד הרב [וע"ד שדרשו חז"ל על הפסוק²¹ "איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו", אתה ואביך חייבים בכבודי"], אבל בנוגע לד' כוסות שמדרבנן, הרי הם אמרו והם אמרו²², ולמה לא אמרו שתלמיד בפני רבו אינו רשאי לנהוג חירות ע"י שתיית ד' כוסות? — ומזה מוכח שדוקא ההסיבה היא תנועה ופעולה של חירות, ולא השתי' כו' (שהחירות שבה אינה חשובה כ"כ שיהי' צורך לבטלה משום מורא וכבוד הרב), ולכן, גם הסיבה כשלעצמה, ללא אכילה, יש בה ענין של חירות.

ז. וכמדובר כמ"פ²³ שבכל ענין יש "בכ"ן" בנוגע לעבודת האדם בפועל:

ובהקדים הידוע²⁴ שד' הקושיות הם כנגד ד' עולמות אבי"ע, עד להקושיא ד"כולנו מסובין" שהיא כנגד עולם האצילות.

וע"פ האמור לעיל שאפילו מי שאין לו מה לאכול רח"ל, לא מצה ולא יין כו', הרי הוא מחוייב בהסיבה, נמצא, שגם מי שמעמדו ומצבו ברוחניות הוא בתכלית הירידה, שאין לו מצה ויין כו', ככל הפירושים שבדבר, הנה גם בהיותו בגופו הגשמי ואפילו החומרי, ובנפשו הבהמית כו', קשור הוא עם עולם האצילות!

ועד שענין זה הוא בגלוי אצלו כל כך — כמו ענין ההסיבה בפשטות — שאפילו אינו יהודי רואה עליו שהוא נמצא בתנועה של חירות.

[וענין זה מתאים עם פס"ד הרמב"ם²⁵ שכל אחד מישראל, יהי' מי שיהי', יש בכחו לעשות "מצוה אחת" שעל ידה "הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות"].

וזהו כללות ענין החירות שנמשך מחג הפסח על כל השנה כולה (כאמור לעיל²⁶ שישנם זמנים כלליים שמהם נמשך על כל השנה כולה),

(21) קדושים יט, ג ובפרש"י. וראה יבמות
ו, א. וש"נ.
(22) ראה עירובין סז, ב.
(23) ראה גם
(24) פע"ח שער חהמ"צ פ"ז.
(25) הלי' תשובה פ"ג ה"ד.
(26)

ההמשכה מלמעלה למטה, אלא מיד בהתחלת עבודתו (מלמטה למעלה) באה בבת אחת גם ההמשכה מלמעלה למטה; גם כאשר לימוד התורה הוא באופן ד"מעיקרא כי עביד איניש אדעתי' דנפשי' קא עביד"⁷³, יש לו כבר את הענין דלימוד התורה לשמה שמצד שורש נשמתו.

ומתאים גם להמבואר בכ"מ⁷⁴, בנוגע לתיבת "תניא" שבה מתחיל רבינו הזקן את ספר התניא, שיש קליפה שנקראת בשם זה, ומבטלים אותה ע"י לימוד ספר התניא, אותיות איתן⁷⁵, ועד"ז גם בנוגע לאגרת התשובה שמתחילה בתיבת "תניא" — שאפילו קודם שאוחזים עדיין בתשובה עילאה, ואפילו בנוגע לתשובה תתאה אין זה באופן שכבר שב בתשובה ואוחז כבר בגמר הכפרה, אלא אפילו קודם לזה, כאשר רק מתחיל לחשוב על ענין התשובה, ומתחיל ללמוד אגרת התשובה, יש לו כבר את הכח לבטל את הקליפה מכל וכל.

וענין זה בא גם בהמשך להמבואר באחרון של פסח⁷⁶ בענין "משיח", מ' שיח, שאפילו ענין של "שיח" בעלמא, שעז"נ⁷⁷ "ועלהו לא יכול", שזהו ענין העלין בלבד, שאינם גוף הפרי, הנה כיון שבא לאחרי הקדמת המ"ם, שהו"ע התורה, מ"ם פתוח ומ"ם סתום, נגלה דתורה ופנימיות התורה⁷⁸, הרי זה קשור עם משיח.

ולהעיר, שבנוגע למשיח גופא ישנו ענין דמ"ם — מ' שנה שבין ביאת משיח לתחיית המתים⁷⁹, שביניהם יהי' גם קיבוץ גלויות⁸⁰. והכח של משיח לפעול זאת — נמשך ממה, שבמשך ארבעים שנה הי' במדבר (ואח"כ נשאר שם כו')⁸¹.

יט. וכאן המקום להזכיר גם אודות אלו שבשבוע זה עולים ("ניט אום שבת גערעדט", אע"פ שמיום השבת מתברכין כולהו יומין⁸¹) לארץ ישראל, שפועלת על העולם כולו, כיון שממנה (מאבן שתי' שבה) הושתת כל העולם⁸², ממנה שותה כל העולם⁸³.

(73) פסחים סח, סע"ב.
(74) ראה תו"מ חני"ד ע' 77 ואילך. וש"נ.
(75) זח"ג רעח, סע"ב. תקו"ז תכ"א (מד, רע"א).
(76) סט"ו ואילך (לעיל ע' ... ואילך).
(77) תהלים א, ג.
(78) ראה שבת קד, א ובפרש"י. של"ה
(79) ראה הגדול בסופו (לז, ב ואילך).
(80) ואף שמצינו גם סדר הפכי, תחילה קיבוץ גלויות ולאח"ז ביאת משיח — הרי ידוע שיש כמה דרגות בביאת משיח, כמבואר בנוגע לחילוקי הלשונות "דוד בא" או "בן דוד בא" (ראה אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' שט ואילך).
(81) זח"ב סג, ב. פח, א.
(82) יומא נד, ב.
(83) ראה תענית יו"ד, רע"א.
(84) ראה גם (במהנ"ע).

אין זה הוכחה כלל שפירוש זה הוא העיקרי (ובודאי שאין זו הוכחה שחזר בו מהפירוש השני), כי אם, שלפי הפירוש השני שהביא לפניו אין צורך לפרש מאומה בהמשך הכתובים, כיון שמוכן מעצמו (כפי שכבר דובר כמ"פ, והובאו כו"כ דוגמאות לזה⁶²).

* * *

יח. בהמשך להאמור לעיל (סי"ג) שחג הפסח קשור עם ענין התשובה, יש להזכיר גם אודות אגרת התשובה, שקשורה עם ענינו של משיח, שהרי התשובה מקרבת את ביאת המשיח, כי ע"י התשובה "מיד הן נגאלין"⁶³, ועוד זאת, שמשיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא⁶⁴.

ומתאים גם עם המבואר בסוף אגרת התשובה⁶⁵ "שצ"ל כל ימיו בתשובה עילאה שהיא בשמחה רבה" ("ומ"ש" וחטאתי נגדי תמיד", הרי זה "נגדי דייקא .. מרחוק") — כמו ענין הגאולה, שתהי' באופן ד"שמחת עולם על ראשם"⁶⁷.

ויש להוסיף בזה, שכשם שבחג הפסח תיקנו ד' כוסות כנגד ד' לשונות של גאולה¹⁷, מצינו גם בהתחלת אגרת התשובה⁶⁸ שרבינו הזקן מביא ד' פסוקים בנוגע לענין התשובה, וכפי שנתבאר⁶⁹ שהם ד' מדרגות בתשובה.

ולהעיר גם מהמדובר לעיל⁷⁰ שרבינו הזקן מביא את ד' הלשונות של גאולה שלא כסדר הכתובים, והרי גם ד' הפסוקים שמביא באגרת⁷¹ בנוגע לענין התשובה אינם כסדר הכתובים, כמדובר פעם בארוכה⁷¹.

וכל ד' הפסוקים הובאו מיד בהתחלת אגרת, כשמדובר עדיין אודות תשובה תתאה, והיינו, שגם כאשר נמצאים בהתחלת עבודת התשובה, ישנם כבר את כל ד' הפסוקים שבענין התשובה, שבהם נכלל גם הענין דתשובה עילאה.

וע"ד משנ"ת במאמר⁷² בענין העלאה והמשכה, שאין זה באופן שתחילה ישנה ההעלאה מלמטה למעלה, ולאחרי משך זמן באה

(62) ראה גם תו"מ חנ"ג ס"ע 434. וש"נ.
 (63) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.
 (64) ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת דרושי
 שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.
 (65) ספי"א.
 (66) תהלים נא, ה.
 (67) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.
 (68) פ"א.
 (69) ראה תו"מ חנ"ד ע' 41 ואילך.
 (70) שיחות ליל ב' דחה"פ ס"ו, ואחש"פ
 ס"ו.
 (71)
 (72) ד"ה ויהי ביום השמיני שנאמר
 בהתוועדות פ"ג (לעיל ע' ...).

כפי שנעשה ע"י לימוד התורה, כמארז"ל²⁷ "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה"²⁸.

* * *

ח. ישנו ענין נוסף בהמשך לאחרון של פסח — בנוגע להמדובר²⁹ אודות "פרזות תשב ירושלים"³⁰, שזהו אמנם ענין שנאמר ביעודים דלעתיד לבוא, אבל כיון שכל הענינים דלעתיד לבוא תלויים במעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות³¹, הרי זה צריך להיות גם בזמן הגלות ובחזון לארץ, שבכל מקומות מושבותיהם צריכים בני"י להיות במעמד ומצב של "פרזות", מתוך מנוחה וכו'.

המשך הדברים בנוגע לשלילת ההגירה משכונות יהודיות — נכלל בשיחת אחרון של פסח³².

* * *

ט. ישנו דרוש בנוגע לענין האותות ומופתים³³ — שזהו ענין שקשור גם עם יציאת מצרים, כיון שהצורך באותות ומופתים הוא בשביל פרעה ומצרים, משא"כ בנוגע לבנ"י אין צורך באותות ומופתים ואין בהם תועלת; הפעולה על בני"י היא ע"י ענין האמונה או ע"י הסברה בשכל דקדושה, אבל לא ע"י אותות ומופתים.

וע"ד מ"ש הרמב"ם³⁴ בנוגע לאמונה במשה רבינו — ש"לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה, שהמאמין על פי האותות יש בלבו דופי וכו', ובמה האמינו בו, במעמד הר סיני, שעניינו ראו ולא זר ואזנינו שמעו ולא אחר וכו'".

וזהו גם החילוק בין שיטת חסידות חב"ד לשאר החסידויות³⁵ — שאצל חב"ד, אע"פ שישנם מופתים וכו', לא מתעכבים על זה כו'.

— כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר לי פעם בנוגע למופת גלוי שראיתי אצלו ואמרתי לו שאספר זאת לאחרים: הענין של אותות ומופתים הוא למצרים דוקא! ...

אבל אעפ"כ — כפי שאמרתי לו בשעתו — רואים בפועל שישנם

(27) אבות פ"ו מ"ב.
 (28) חסר הסיום (המו"ל).
 (29) שיחת אחש"פ סמ"ב (לעיל ע' ...).
 (30) זכר"י ב, ח.
 (31) ראה תניא רפל"ז.
 (32) סכ"ט ואילך (לעיל ע' ... ואילך).
 (33) ראה תו"א וארא נז, א. ד"ה להבין
 כללות ענין האותות והמופתים כו' בתו"ח
 שמות לו, ג ואילך, ובהנסמן שם.
 (34) הל' יסוה"ת רפ"ח.
 (35) ראה גם תו"מ חמ"ו ע' 189. וש"נ.

יהודים ("לעבעדיקע אידן") שנמצאים במעמד ומצב כזה (כפי שהי' בעת ההיא) שכאשר מספרים להם "מופת", הרי זה מעורר ומלהיב אותם ביותר, ופועל אצלם חיזוק בתורה עבודה וגמ"ח כו'.

ובכן: גם בענין הבא לקמן אירע מופת גלוי של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואע"פ שעבר על ידי, לא אתבייש ואספר זאת, ומזה ילמדו גם כיצד להתנהג בענינים כיו"ב.

י. בעת הבחירות בין שתי המפלגות, דמוקרטים ורפובליקנים, התדברו מועמדי המפלגות ביניהם לחלק את השכונות כאן באופן שהי' שלא לתועלת המוסדות, בתי-כנסיות ובתי-מדרשות וכו'. וכששמעתי זאת, אמרתי, שיש להשתדל לבטל זאת, כיון שזהו היפך הצדק והישר, היפך ה"חוקה" וכו', וגם אם הדבר כרוך בהוצאות כספיות, אין להתחשב בכך כו' ("געלט וועט ניט פעלן"). ואמרו לי, שהאפשרות לפעול זאת שייכת רק אילו היתה זו יזמה של מפלגה אחת בלבד, כך, שהמפלגה השני' היא לצידנו, אבל בנדו"ד, שהיתה זו יזמה של שתי המפלגות, לא יוכלו לפעול מאומה.

אמנם, אותם יהודים שסברו שאי אפשר לפעול מאומה, חששו שמא ליובאוויטש תנסה לפעול בענין זה — כפי שסיפרו כמה שופטים ועורכי דין שיש להם קשרי ידידות עם ליובאוויטש, שפנו אליהם וביקשו מהם שיודיעו לכאן שכבר מדי מאוחר, ואי אפשר לפעול מאומה.

— למסור ההודעה שכבר מדי מאוחר ואי אפשר לפעול מאומה, נמצאו "שלוחים"; אבל להשתדל בנוגע לעצם הענין, לא רצה אף אחד.

ואעפ"כ אמרתי שבכל זאת ישתדלו בנוגע לענין זה. ואכן עשו זאת מצד קבלת-עול בלבד, למרות שע"פ שכל לא הי' שום מקום לזה.

אך כרגיל אצל יהודים שתמיד מגיעים באיחור של חצי שעה... הגיע גם המשתדל הנ"ל באיחור, לאחרי הזמן שבו יכולים להגיש הערעור. ואעפ"כ אירע נס גלוי — שכבר הי' שם מישהו אחר שהגיש טענה וערעור, ובמילא היתה תועלת גם בערעור שלו.

ולאח"ז, כשהוצרכו ללכת ל"בית המשפט", הגיע פלוני באיחור של רבע שעה, לאחרי סגירת הדלת!... וגם כאן אירע "מופת" — שפתחו את הדלת בשביל מישהו אחר, ועי"ז נכנס גם הוא!

ובנוגע לפועל — אע"פ שלא הצליחו לפעול כפי שרצו, פעלו במקצת עכ"פ, שלא נשאר המצב כמקודם כו'.

האמת, שהיא בשוה תמיד ללא שינויים, אין מקום לחלק בין קדשי שעה לקדשי דורות, משא"כ מצד אהרן, מדת החסד, שיש להתחשב במעמד ומצב הזולת כו', וע"י אהרן מתקבל הדבר ומתאמת גם מצד בחי' משה (מדת אמת דאצילות, שנגרשת הכוונה שבה בשביל העשי').

וההוראה, שגם כאשר עבודתו בעצמו היא ללא שינויים⁵⁸, אינו יכול לדרוש זאת גם מהזולת, אל צריך להתחשב במעמדו ומצבו — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"י"ז ע' 109 ואילך.

יז. ויש להוסיף ולהעיר (במאמר המוסגר) בנוגע לכללות פירוש רש"י הנ"ל שהנידון בכתוב הוא הענין דקדשי שעה וקדשי דורות — שזהו רק לפי' הב' בפרש"י לעיל⁵⁹ "נחלקו בדבר חכמי ישראל, י"א מפני טומאה נשרף, וי"א מפני אנינות נשרף, לפי שהוא קדשי דורות כו'":

אע"פ שברור הדבר שהפירוש "מפני אנינות נשרף" אינו הפירוש העיקרי, שלכן מביא תחילה את הפירוש ש"מפני טומאה נשרף" ואח"כ הפירוש ש"מפני אנינות נשרף" — הרי לפני ב' הפירושים מקדים רש"י "נחלקו בדבר חכמי ישראל", וכבר נתבאר כמ"פ בארוכה⁶⁰, שבהקדמה זו כוונת רש"י להבהיר ששני הפירושים שקולים הם (אלא שאי אפשר לכתוב שניהם בכת אחת, ובהכרח לכתוב תחילה א' מהם), כדי שלא נטעה לחשוב שהפירוש שכותב תחילה הוא הקודם במעלה.

וצריך ביאור, מדוע הפירוש ש"מפני טומאה נשרף" אינו קודם במעלה לגבי הפירוש ש"מפני אנינות נשרף" — דלכאורה: כדי לפרש ש"מפני אנינות נשרף", זקוק רש"י לשלל של דינים, וגם לכללות החילוק שבין קדשי שעה לקדשי דורות, שאפילו ב"הלכה" אין זה מחוור ("גלאַטיק") כ"כ, ושנוי במחלוקת; וא"כ הפירוש ש"מפני טומאה נשרף" — שבו לא זקוקים לכל הדינים הנ"ל — הוא מחוור יותר. ולמה מדגיש רש"י ששני הפירושים שקולים הם?

ובכן, יש כאן ענין ערב ביותר ("זייער אַ געשמאַקער ענין"), אלא שיש צורך באריכות הדברים, ואין כאן מקומו;

ומה שנוגע בעיקר⁶¹ — שכאן רואים "כלל" בפירוש רש"י, שכאשר מפרש ב' פירושים, ובהמשך הכתובים מפרש רק לפי אחד מהם,

(59) שם, טז.

(60) ראה תר"מ חמ"ט ס"ע 133. ע' 281.

(61) ראה גם לקו"ש שבפנים הערה 18.

(58) ולדוגמא — שהתעוררות שעומד

בה באחרון של פסח או בשבת פרשת שמיני,

נשאר אצלו במשך כל השנה.

— דלכאורה: התיבות "וייטב בעיניו" מיותרות, דמאי קמ"ל (שהרי כבר נאמר "וישמע משה", שפירושו, שהבין וקיבל⁵⁰ דבריו של אהרן).

ועל זה מפרש רש"י, שהכתוב מוסיף שדברי אהרן הוטבו בעיני משה ביותר⁵¹ עד שמצא לנכון "לומר (גם לאחרים) לא שמעתי" — כפשטות הלשון — שלא שמע מהקב"ה החילוק בין קדשי שעה לקדשי דורות⁵² (ולא כפירוש המפרשים⁵³ ע"פ דברי הגמרא⁵⁴ שאמר "שמעתי ושכחתי").

[וכיון שהחילוק בין קדשי שעה לקדשי דורות הו"ע שתלוי בסברא — אין הכרח לומר חידוש גדול שמשה ("בא לכלל כעס) בא לכלל טעות"⁵⁵; ורק בפ' מטות⁵⁶ שמוכרח ש"ויקצוף" הביאו לכלל טעות, מוסיף רש"י "וכן אתה מוצא בשמיני למילואים שנאמר ויקצוף כו", שגם כאן אפ"ל ש"ויקצוף" גרם שלא ידע החילוק בין קדשי שעה לקדשי דורות⁵⁷]. והביאור בפנימיות הענינים ("יינה של תורה"), שמצד משה, מדת

(50) וכידוע לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר, שיש שמיעה סתם — "הערן", ויש שמיעה באופן של קבלה — "דערהערן" (ראה סה"ש תש"ח ע' 225. ושי"ג).

(51) וע"ד פרש"י על הפסוק (שם, ג) "יודום אהרן", "קיבל שכר על שתיתו" — דלכאורה: כשמע ממשה שזוהי גזירת הקב"ה, לא היתה לו ברירה אלא לקבל את הגזירה, ולמה מגיע לו שכר — כיון שקבלת הגזירה היתה (לא רק בלית ברירה, אלא) באהבה.

(52) ועפ"ז יומתק ש"וישמע משה וייטב בעיניו" בא בהמשך למ"ש לפנ"ז (שם, יט) בדברי משה לאהרן "הייטב בעיני ה'", כפירוש רש"י: "אם שמעת בקדשי שעה אין לך להקל בקדשי דורות" — שאהרן אמר למשה שציווי הקב"ה לאכול קדשים באיננות נאמר רק בקדשי שעה, אבל לא בקדשי דורות; ובהמשך לזה מפרש רש"י "וייטב בעיניו", שמשה הודה ואמר שאכן לא שמע ציווי זה בקדשי דורות.

(53) רא"ם וגו"א. ועוד.

(54) זבחים קא, א"ב.

לאחר זמן הבחנתי שפלוני שהשתדל בענין זה, משתמט להראות את פניו... וכשדרשתי וחקרתי לסיבת הדבר, התברר לי, שפלוני מתבייש בגלל הכשלון במשפט, שהרי הוא הי' זה שהשתדל עבור ענין הקשור עם תומ"צ, בהלכו לעשות זאת בכחי, והרי אני הולך בכחו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ועל ידו השקיעו הרבה כסף וכו', וכיון שלפועל לא הצליח לפעול, לכן מתבייש להראות את פניו!... וכך נמשך הדבר במשך שבעה-שמונה חדשים.

ובכן: לפני שבעה-שמונה ימים הגיעה ידיעה ש"בית המשפט העליון" בושינגטון התערב בדבר וביטל לגמרי את כל הענין — כאמור שהי' זה היפך הצדק והיושר, היפך החוקה וכו' — ופסק שחייבים לערוך בחירות חדשות.

ענין זה הוא ממש מופת גלוי של כ"ק מו"ח אדמו"ר — שהרי זה בא אתערותא דלעילא ממש (שהרי במשך כל הזמן שבינתיים לא השתדלו בזה כלל), ובכלל לא שכיח שבית המשפט העליון יתערב בענינים אלו, ובפרט לאחר שנגמר הענין בהסכמת שתי המפלגות, ואין אחר מעשה ב"ד כלום, ואעפ"כ השתנה הדבר באתערותא דלעילא!

אצל חסידי פולין — היו עושים מזה עסק שלם ("אָ גאַנצן טומל")... אבל חב"דניקעס הם "מיושבים" (עכ"פ בענינים אלו...), ולכן מתביישים לספר זאת.

אין זה ענין שאבותינו סיפרו לנו, אלא מאורע שאירע לפני ימים אחדים — מופת גלוי של רבינו נשיאינו, שאירע ע"י שלוחים כו'.

יא. הסיבה שהנני מספר על זה היא — בהמשך להאמור לעיל³⁶ — כדי להוכיח שגם במקום שאין סיכויים בדרך הטבע, הנה כאשר מתעקשים והולכים בתוקף כו', אזי יכולים לפעול (ועד שיפעלו שהם בעצמם יהיו זקוקים לבקש טובה מליובאוויטש).

צריכים אמנם לילך בדרך הטבע, ולנצל את השכל וכו', אבל הצלחת הפעולה היא בכחו של הקב"ה, כנ"ל.

ומה שנוגע בעיקר — שיהודים בכל מקום שהם יוכלו לישב במנוחה, ללא בלבולים, ללמוד תורה ולקיים מצוות כו'²⁸.

* * *

יב. בכל ענין שיהודי עושה, רצונו בדרך כלל לראות כיצד מתבטא ענין זה בתורה.

ובנדוד: מצינו ענין עיקרי בנוגע לנתינת התורה לבניי — שתחילה הוצרכו לדבר עם נשי ובנות ישראל, כמ"ש³⁷ "כה תאמר לבית יעקב", "אלו הנשים"³⁸, ואח"כ דיברו אל בני ישראל, האנשים, כיון שנקל יותר לפעול על נשי ובנות ישראל³⁹.

ולכן, צריכות הנשים לידע שהכל תלוי בהן, וכאשר יתעקשו בתוקף מתוך בטחון שהקב"ה מנהיג את העולם, אזי יפעלו גם על בעליהן, וכמבואר בחסידות⁴⁰ בפירוש מארז"ל⁴¹ "אשה כשרה עושה רצון בעלה", שפועלת אצל בעלה רצון חדש — כרצונו של הקב"ה.

* * *

יג. כאמור לעיל (ס"ב) שישנו ענין נוסף ביום הש"ק זה, שבו מברכים חודש אייר:

יחודו של חודש אייר מכל שאר החודשים — שבכל יום ויום שבו ישנה מצוה מיוחדת של ספירת העומר⁴².

אמנם בכל חודש יש ימים שיש בהם מצוות מיוחדות, כמו חודש ניסן שיש בו ימי הפסח — אבל זהו רק במשך שבועה או שמונה ימים. ועד"ז בנוגע לענין הנשיאים שבהתחלת חודש ניסן — שאין זה בכל ימי החודש. ועד"ז בנוגע לספירת העומר — שבחודש ניסן (וכן בחודש סיון) הרי זה רק בכמה ימים בחודש, ולא בכל ימי החודש; ואילו בחודש אייר ישנה מצות ספירת העומר בכל ימי החודש ממש.

(37) יתרו יט, ג.

(38) מכילתא ופרש"י עה"פ.

(39) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר (בכת" שחוק) שכך היו צריכים להתנהג בנוגע להתוועדות — לדבר לנשים, במקום לאנשים שישנים באמצע ההתוועדות*, לא רק בשעה שמדברים עניני דרוש ורמוז, אלא גם בשעה שמדברים אודות פשוטו של מקרא, משא"כ

הנשים, שרצונן לשמוע**, ואינן ישנות אפילו בשעה שמדברים עניני דרוש ורמוז, אף שלעת-עתה אין להן השגה בזה. (40) ראה גם תו"מ חמ"א ע' 267. וש"נ. (41) תדבאר פ"ט. (42) ראה גם שיחת ש"פ קדושים, מבה"ח אייר תשכ"ז ס"ד (תו"מ חמ"ט ע' 408). וש"נ.

(**) וע"פ תורת הבעש"ט (כש"ט בהוספות סמ"ח) שבמקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא — הרי הנשים שרצונן לשמוע, נמצאות כאן בביהכ"ס למטה, ואילו האנשים שישנים, נמצאים למעלה...

(* מצינו אמנם בפרקי דר"א (פ"ב). וראה ב"ר ספ"ד) שבשעת השינה עולה הנשמה למעלה ושואבת לה חיים, אבל, ענין זה יכול להיות לפני או לאחר ההתוועדות!...

והרי ידוע גודל המעלה של מצות ספירת העומר, וכמובן גם מזה שרבינו הזקן מביא בסידורו כל פרטי הכוונות כו', שלא מצינו דוגמתו במצוות אחרות (כולל גם ציצית ותפילין, שבהם לא נתפרטו כוונות פרטיות כ"כ כמו בספה"ע).

וכללות ענין הספירה בא בהמשך לחג הפסח, שקשור עם ענין התשובה⁴³ — כמבואר⁴⁴ בנוגע לקרבן פסח שבא מן (הכבשים ומן) העזים שהו"ע התשובה, וגם ספה"ע הו"ע התשובה — שלכן מנחת העומר באה מן השעורים, כמו מנחת סוטה, כי, שעורים הוא מאכל בהמה⁴⁵, שמורה על נפש הבהמית כו', ושניהם (מנחת העומר ומנחת סוטה) קשורים עם ענין של תשובה על חטא כו'; וזהו גם החידוש של ספה"ע לגבי יצי"מ — שיצי"מ היתה באופן ד"כ ברח העם⁴⁶, כיון שאז היתה רק העבודה דאתכפיא, אבל עדיין לא נעשה בירור נפש הבהמית, ולאח"ז בא הענין דספה"ע, שבו נעשה בירור נפש הבהמית באופן פנימי.

ועי"ז באים לענין "שתי הלחם" בחג השבועות⁴⁷,

* * *

יד. ישנו ענין נוסף ביום הש"ק זה — שקשור עם שתיית ד' כוסות: ע"פ המדובר (לעיל ס"ד) שביום הש"ק נעשית העלי' של כל ימי השבוע, הרי ביום הש"ק זה נעשית העלי' דאחרון של פסח. ולכן, כל אלו שלא שתו (או שלא השלימו שתיית) ד' הכוסות באחרון של פסח — יכולים עתה להשלים זאת, מתוך שמחה וטוב לבב⁴⁸.

* * *

טו. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ויהי ביום השמיני.

* * *

טז. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק⁴⁹ "וישמע משה וייטב בעיניו", "הודה ולא בוש לומר לא שמעתי",

(43) אע"פ שדרך כלל מבואר שחודש ניסן וחג הפסח הו"ע עבודת הצדיקים (ראה אוה"ת בא ע' רנו ואילך. ועוד). (44) ראה ד"ה החודש דש"פ ויק"פ פ"ה (לעיל ע' ...). וש"נ. (45) סוטה רפ"ב. (46) בשלח יד, ה. וראה תניא ספ"א. (47) חסר המשך וסיום השיחה (המו"ז). (48) ראה גם שיחת ש"פ קדושים הנ"ל ס"ד (תו"מ שם ס"ע 399). וש"נ. (49) פרשתנו יו"ד, כ.